32000D0368

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2000 m. gegužės 19 d.

pataisantis Direktyvą 98/98/EB, dvidešimt penktą kartą derinančią su technikos pažanga Tarybos direktyvą 67/548/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių pavojingų medžiagų klasifikavimą, pakavimą ir ženklinimą etiketėmis, suderinimo

(pranešta dokumentu Nr. C(2000) 1333)

(tekstas svarbus EEE)

(2000/368/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1967 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 67/548/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių pavojingų medžiagų klasifikavimą, pakavimą ir ženklinimą etiketėmis, suderinimo [1] su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/33/EB [2], ypač į jos 28 straipsnį,

kadangi:

(1) Direktyvos 67/548/EEB VI priede yra pateiktas pavojingų medžiagų ir preparatų klasifikavimo bei ženklinimo vadovas. VI priedas paskutinį kartą iš dalies buvo keičiamas Direktyvos 98/98/EB [3] 4 priede. Direktyvos 98/98/EB 4 priedo 3.2.3, 3.2.8, 6.2 ir 8 punktai yra nebaigti. Dėl to būtina taisyti Direktyvos 98/98/EB 4 priedą.

(2) Šiame sprendime numatytos priemonės atitinka Direktyvų dėl techninių kliūčių panaikinimo pavojingų medžiagų ir preparatų prekybos srityje derinimo su technikos pažanga komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Direktyvos 98/98/EB 4 priedas yra keičiamas šio sprendimo priedu.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2000 m. gegužės 19 d.

Komisijos vardu

Margot WALLSTRÖM

Komisijos narys

---

[1] OL 196, 1967 8 16, p. 1.
[2] OL L 199, 1999 7 30, p. 57.
[3] OL L 355, 1998 12 30, p. 1.

PRIEDAS

„4 PRIEDAS

1.6. Duomenys, reikalingi medžiagoms klasifikuoti ir ženklinti, gali būti gauti:

a) daugumos medžiagų, kurioms reikalinga VII priede apibrėžta informacija, klasifikavimui ir ženklinimui reikalingų duomenų yra pagrindiniame rinkinyje. Prireikus, kai gaunama naujos informacijos (VIII priedas), ši klasifikacija ir ženklinimas turi būti iš naujo įvertinti;

b) duomenys, reikalingi kitoms medžiagoms (pvz., 1.5 punkte nurodytoms medžiagoms) klasifikuoti ir ženklinti, prireikus gali būti gauti iš daugelio įvairių šaltinių, pvz.: ankstesnių bandymų rezultatai, informacija, kurios reikalauja tarptautinės pavojingų medžiagų gabenimo taisyklės, informacija, gaunama iš žinynų ir literatūros, arba informacija, pagrįsta praktiniu patyrimu. Taip pat, jei tinka, galima atsižvelgti į struktūros ir veiklos patvirtintų santykių rezultatus bei ekspertų nuomonę.

Duomenys, reikalingi preparatams klasifikuoti ir ženklinti, gali būti gauti:

a) taikant V priede nurodytus metodus, jei tai siejasi su fiziniais ir cheminiais duomenimis. Dujinių preparatų degumo ir oksidavimo savybėms gali būti taikomas apskaičiavimo metodas (žr. 9 skyrių);

b) jei tai siejasi su poveikio sveikatai duomenimis:

— taikant V priede nurodytus metodus ir (arba) taikant Direktyvos 88/379/EEB 3 straipsnio 5 dalies a–i punktuose nurodytą standartinį metodą, arba taikant 3.2.3 taisykles, jei vartojama R 65,

— tačiau jei tai siejasi su kancerogeninių, mutageninių ir toksiškų reprodukcijai savybių įvertinimu – taikant standartinį metodą, nurodytą Direktyvos 88/379/EEB 3 straipsnio 5 dalies j–q punktuose.

Pastaba dėl bandymų su gyvūnais darymo

Bandymai su gyvūnais eksperimentiniams duomenims gauti daromi laikantis Direktyvos 86/609/EEB nuostatų dėl bandymams naudojamų gyvūnų apsaugos.

1.7.2. *Vadovavimosi kriterijų taikymas medžiagoms*

Jei svarstomi duomenys buvo gauti taikant bandymų metodus, lyginant su tais, curie aprašyti V priede, šiuo priedu nustatyti vadovavimosi kriterijai taikomi tiesiogiai. Kitais atvejais tinkamam klasifikavimui ir ženklinimui apibrėžti turimi duomenys turi būti įvertinti taikomus bandymų metodus lyginant su V priede nurodytais metodais ir su šiame priede apibrėžtomis taisyklėmis.

Kartais gali būti abejonių dėl atitinkamų kriterijų taikymo, ypač jei jiems reikia eksperto nuomonės. Tokiais atvejais gamintojas, platintojas ar importuotojas turi laikinai klasifikuoti ir paženklinti medžiagą remdamasis kompetentingo asmens vertinimu, daromu pagal turimus duomenis.

Jei taikoma pirmiau nurodyta procedūra ir jei susirūpinimą kelia galimo nesuderinamumo atvejai, nepažeidžiant 6 straipsnio galima pasiūlyti įvesti laikinąjį I priedo klasifikavimą. Šis pasiūlymas turi būti pateiktas vienai iš valstybių narių, be to, turi būti pridėti atitinkami moksliniai duomenys (taip pat žr. 4.1 punktą).

Panašią procedūrą galima taikyti, kai naujai gauta informacija leidžia suabejoti I priedo įrašo tikslumu.

2.2.2.1. Pastabos dėl peroksidų

Pagal sprogumo savybes organinis peroksidas arba jo preparatas tokiu pavidalu, kokiu jis pateikiamas į rinką, yra klasifikuojamas vadovaujantis 2.2.1 punkto kriterijais, remiantis bandymais, padarytais taikant V priedo metodus.

V priedo metodai negali būti taikomi organinių peroksidų oksidavimo savybėms nustatyti.

Jei tai medžiagos, tai organiniai peroksidai, dar nesuklasifikuoti kaip sprogūs, klasifikuojami kaip pavojingos medžiagos pagal jų sandarą (pvz., R-O-O-H; R_1-O-O-R_2).

Jei tai preparatai, kurie dar nesuklasifikuoti kaip sprogūs, jie klasifikuojami taikant 9.5 punkte nurodytą apskaičiavimo metodą, pagrįstą aktyviojo deguonies procentine dalimi.

Visi organiniai peroksidai arba jų preparatai, dar nesuklasifikuoti kaip sprogūs, klasifikuojami kaip oksiduojantys, jei perokside ar jo preparate yra:

— daugiau kaip 5 % organinių peroksidų arba

— daugiau kaip 0,5 % deguonies iš organinių peroksidų ir daugiau kaip 5 % vandenilio peroksido.

3.2.3. *Kenksminga*

Medžiagos ir preparatai klasifikuojami kaip kenksmingi, jiems priskiriamas simbolis „Xn“ ir pavojaus nuoroda „kenksminga“ pagal toliau apibrėžtus kriterijus. Rizikos frazės priskiriamos pagal šiuos kriterijus:

R 22 Kenksminga prarijus

Ūmaus toksiškumo rezultatai:

— žiurkės LD_{50} per burną: $200 < LD_{50} \leq 2\,000$ mg/kg,

— diskriminacinė žiurkės dozė per burną 50 mg/kg: 100 % išgyvenamumas, bet akivaizdus toksiškumas,

— išgyvenamumas mažesnis kaip 100 %: žiurkės dozė per burną pagal fiksuotos dozės metodą yra 500 mg/kg. Taip pat žr. V priedo B.1 dalies a punkto bandymų metodo įvertinimo lentelę.

R 21 Kenksminga susilietus su oda

Ūmaus toksiškumo rezultatai:

— žiurkės ar triušio LD_{50} per odą: $400 < LD_{50} \leq 2\,000$ mg/kg.

R 20 Kenksminga įkvėpus

Ūmaus toksiškumo rezultatai:

— žiurkės LC_{50} įkvepiant aerozolius ar kietąsias daleles: $1 < LC_{50} \leq 5$ mg/litre/4h,

— žiurkės LC_{50} įkvepiant dujas ir garus: $2 < LC_{50} \leq 20$ mg/litre/4h.

R 65 Kenksminga prarijus: gali pakenkti plaučius

Skystosios medžiagos ir preparatai, pavojingi žmogaus kvėpavimui dėl jų mažo klampio:

a) medžiagoms ir preparatams, kuriuose yra alifatinių, aliciklinių ir aromatinių angliavandenilių, kurių bendra koncentracija yra 10 % arba didesnė ir kurių:

   — ištekėjimo trukmė naudojant 3 mm ISO piltuvėlį pagal ISO 2431 yra mažesnė kaip 30 sekundžių, arba

   — kinematinis klampis, išmatuotas kalibruotu stikliniu kapiliariniu viskozimetru pagal ISO 3104/3105, yra mažesnis kaip 7×10^{-6} m^2/s esant 40 °C, arba

   — kinematinis klampis, gautas naudojant sukamojo viskozimetro duomenis pagal ISO 3219, yra mažesnis kaip 7×10^{-6} m^2/s esant 40 °C.

   Atkreipkite dėmesį, kad medžiagų ir preparatų, kurie atitinka šiuos kriterijus, nebūtina klasifikuoti, jeigu jų vidutinis paviršiaus įtempis, išmatuotas *du Nouy* tenziometru arba taikant V priedo A dalies 5 punkto bandymo metodus, yra didesnis kaip 33 mN/m esant 25 °C temperatūrai;

b) medžiagoms ir preparatams, remiantis su žmonėmis įgytu patyrimu.

R 40 Gali sukelti negrįžtamų sveikatos pakenkimų

— svarūs įrodymai, kad negrįžtamas pažeidimas, kitoks, nei 4 skyriuje nurodyti poveikiai, gali būti padarytas vienkartiniu veikimu atitinkamu būdu, dažniausiai taikant pirmiau minėto diapazono dozes.

Įvedimo būdui nurodyti vartojamas vienas iš šių derinių: R 40/20, R 40/21, R 40/22, R 40/20/21, R 40/20/22, R 40/21/22, R 40/20/21/22.

R 48 Veikiant ilgą laiką sukelia sunkių sveikatos sutrikimų

— sunkus pažeidimas (aiškus funkcinis sutrikimas arba morfologiniai toksikologiškai reikšmingi pokyčiai) gali būti sukeltas pakartotinio arba ilgalaikio veikimo atitinkamu būdu.

Medžiagos ir preparatai klasifikuojami bent kaip kenksmingi, kai šie poveikiai stebimi esant tokios eilės lygiams:

— žiurkės per burną: ≤ 50 mg/kg (kūno masės)/parą,

— žiurkės ar triušio per odą: ≤ 100 mg/kg (kūno masės)/parą,

— žiurkės įkvepiant: ≤ 0,25 mg/l, 6 h/parą.

Šie nurodomieji dydžiai gali būti taikomi tiesiogiai, kai darant subchroniško (90 parų) toksiškumo bandymą yra pastebimi ryškūs pažeidimai. Aiškinant apyūmio (28 parų) toksiškumo tyrimų rezultatus, šie skaičiai turi būti padidinti apytikriai tris kartus. Jei galima daryti chroniško (dvejų metų) toksiškumo bandymą, jis turi būti vertinamas kiekvienu atveju atskirai. Jei yra daugiau nei vienos trukmės tyrimo rezultatų, paprastai turėtų būti naudojami ilgiausios trukmės tyrimo duomenys.

Davimo/veikimo būdui nurodyti vartojamas vienas iš šių derinių: R 48/20, R 48/21, R 48/22, R 48/20/21, R 48/20/22, R 48/21/22, R 48/20/21/22.

3.2.3.1. Pastabos dėl lakiųjų medžiagų

Kai kurioms medžiagoms su labai didele sočiųjų garų koncentracija gali būti įrodymų, kad esama poveikių, kurie verčia susirūpinti. Tokios medžiagos gali būti neklasifikuojamos pagal šio vadovo poveikio sveikatai kriterijus (3.2.3) arba joms netaikomos 3.2.8 punkto nuostatos. Tačiau jei yra atitinkamų įrodymų, kad tokios medžiagos gali kelti pavojų jas tvarkant ir naudojant įprastu būdu, kiekvienam atskiram atvejui gali būti reikalinga I priede taikoma klasifikacija.

3.2.6.1. Odos uždegimas

Pagal nurodytus kriterijus priskiriama ši rizikos frazė:

R 38 Dirgina odą

— medžiagos ir preparatai, kurie sukelia reikšmingą odos uždegimą, trunkantį bent 24 valandas po ne ilgesnio kaip keturių valandų veikimo, nustatytą triušiui pagal V priede minėtą odos dirginimo metodą.

Odos uždegimas yra reikšmingas, jeigu:

a) vidutinis eritemos ir šašų ar edemų susidarymo balas, apskaičiuotas visiems bandomiems gyvūnams, yra du arba daugiau;

b) jei darant V priedo bandymą su trimis gyvūnais bent dviejų gyvūnų eritemos ir šašų ar edemų susidarymo balas, apskaičiuotas kiekvienam gyvūnui atskirai, atitiko vidutinę vertę, kuri yra du arba daugiau.

Abiem atvejais atitinkamoms vidutinėms balų vertėms apskaičiuoti reikia naudoti visas balų vertes, gautas kiekvieną kartą vertinant poveikį (24, 48 ir 72 h).

Odos uždegimas taip pat yra reikšmingas, kai jis stebėjimų pabaigoje dar yra išlikęs bent dviem gyvūnams. Reikia atsižvelgti ir į ypatingus poveikius, pvz., hiperplaziją, žvynų susidarymą, spalvos pokytį, trūkinėjimą, šašus ir alopeciją.

Atitinkami duomenys gali būti gauti darant neūmaus gyvūnų veikimo tyrimus (žr. pastabas dėl R 48 vartojimo, 2 punkto d papunktį). Duomenys laikomi reikšmingais, jei poveikius galima lyginti su tais, kurie pirmiau aprašyti;

— medžiagos ir preparatai, kurie sukelia sunkų odos uždegimą, remiantis praktiniais žmonių trumpalaikio, ilgalaikio ar pakartotinio sąlyčio stebėjimais,

— organiniai peroksidai, išskyrus atvejus, kai yra priešingų duomenų.

Parestezija: parestezija, kuri žmonėms atsiranda dėl odos sąlyčio su piretroidiniais pesticidais, nelaikoma dirginančiu poveikiu, kurį reikėtų klasifikuoti kaip Xi; R 38. Tačiau medžiagoms, kurios gali sukelti šį poveikį, reikėtų vartoti S frazę S 24.

3.2.8. *Kitos toksikologinės savybės*

Medžiagoms ir preparatams, klasifikuojamiems pagal 2.2.1–3.2.7 ir (arba) 4 ir 5 skyrius, papildomos rizikos frazės priskiriamos pagal šiuos kriterijus (pagrįstus patirtimi, įgyta sudarant I priedą):

R 29 Reaguodami su vandeniu išskiria toksiškas dujas

Medžiagoms ir preparatams, kurie liesdamiesi su vandeniu ar drėgnu oru išskiria labai toksiškas (toksiškas) dujas potencialiai pavojingais kiekiais, pvz., aliuminio fosfidas, fosforo pentasulfidas.

R 31 Reaguodami su rūgštimis išskiria toksiškas dujas

Medžiagoms ir preparatams, kurie reaguoja su rūgštimis, pavojingais kiekiais išskirdami toksiškas dujas, pvz., natrio hipochloritas, bario polisulfidas. Medžiagoms, kurias naudoja plačioji visuomenė, labiau tiktų vartoti frazę S 50 (nemaišyti su … (nurodo gamintojas)).

R 32 Reaguodami su rūgštimis išskiria labai toksiškas dujas

Medžiagoms ir preparatams, kurie reaguoja su rūgštimis, pavojingais kiekiais išskirdami labai toksiškas dujas, pvz., vandenilio cianido druskos, natrio azidas. Medžiagoms, kurias naudoja plačioji visuomenė, labiau tiktų vartoti frazę S 50 (nemaišyti su … (nurodo gamintojas)).

R 33 Pavojinga dėl kaupimosi organizme

Medžiagoms ir preparatams, kurie gali kauptis žmogaus kūne ir kelti tam tikrą rūpestį, tačiau šio kaupimosi nepakanka R 48 vartojimui pateisinti.

R 64 Kenkia žindomam vaikui

Medžiagoms ir preparatams, kurie, būdami moterų absorbuoti, gali sutrikdyti laktaciją arba susikaupti (įskaitant ir metabolitus) piene tokiais kiekiais, kurių pakanka, kad būtų susirūpinta krūtimi maitinamo kūdikio sveikata.

Pastabos dėl šios R frazės (ir kartais R 33) vartojimo yra 4.2.3.3 punkte.

R 66 Pakartotinis poveikis gali sukelti odos džiūvimą ar skilinėjimą

Medžiagoms ir preparatams, kurie gali kelti rūpestį dėl odos džiūvimo, lupimosi ar trūkinėjimo, bet kurie neatitinka R 38 vartojimo kriterijų, remiantis:

— praktiniu stebėjimu po įprasto medžiagų tvarkymo ir naudojimo arba

— atitinkamais numatytų jų poveikių odai įrodymais.

Taip pat žr. 1.6 ir 1.7 punktus.

R 67 Garai gali sukelti mieguistumą ir galvos svaigimą

Lakioms medžiagoms ir preparatams, turintiems medžiagų, kurios įkvėptos sukelia aiškią centrinės nervų sistemos depresiją ir kurios dar neklasifikuotos pagal ūmų įkvėpimo toksiškumą (R 20, R 23, R 26, R 40/20, R 39/23 arba R 39/26).

Galima naudoti šiuos įrodymus:

a) su gyvūnais darytų tyrimų įrodymus, rodančius aiškius centrinės nervų sistemos depresijos požymius, pvz., narkotinius poveikius, letargiją, koordinacijos stoką (įskaitant išsitiesinimo reflekso praradimą) ir ataksiją, arba:

   — esant ne didesnei kaip 20 mg/l/4 h koncentracijai/veikimo trukmei arba,

   — kai esant 20 °C ir veikiant trumpiau kaip 4 h poveikio koncentracijos ir sočiųjų garų koncentracijos (SVC) santykis yra ≤ 1/10;

b) praktinio patyrimo su žmonėmis įrodymus (pvz., narkozė, mieguistumas, sumažėjęs budrumas, refleksų praradimas, koordinacijos stoka, galvos svaigimas), paimtus iš tinkamai dokumentais patvirtintų ataskaitų, kai veikimo sąlygos yra palyginamos su sąlygomis, kuriomis gyvūnams yra sukeliami pirmiau apibrėžti poveikiai.

Taip pat žr. 1.6 ir 1.7 punktus.

Apie kitas papildomas rizikos frazes žr. 2.2.6 punkte.

4.1.2. Jei gamintojas, platintojas ar importuotojas turi informacijos, kad medžiaga turėtų būti klasifikuojama ir ženklinama pagal 4.2.1, 4.2.2 arba 4.2.3 punktuose nurodytus kriterijus, jis, remdamasis kompetentingo asmens atliekamu įrodymų vertinimu, laikinai turi paženklinti medžiagą pagal šiuos kriterijus.

4.1.3. Gamintojas, platintojas ar importuotojas vienai iš valstybių narių, kurioje ši medžiaga pateikiama į rinką, turi kaip galima greičiau pateikti dokumentą, apibendrinantį visą reikalingą informaciją. Pateiktoje suvestinėje turi būti bibliografija su visomis reikalingomis nuorodomis, įskaitant dar neskelbtus atitinkamus duomenis.

4.1.4. Be to, gamintojas, platintojas ar importuotojas, kurie turi naujų duomenų, reikalingų medžiagai klasifikuoti ir ženklinti pagal 4.2.1, 4.2.2 arba 4.2.3 punktuose pateiktus kriterijus, šiuos duomenis turi kaip galima greičiau pateikti vienai iš valstybių narių, kurioje ši medžiaga yra pateikiama į rinką.

5.2.2. *Nevandeninė aplinka*

5.2.2.1. Medžiagos ir preparatai kaip pavojingi aplinkai klasifikuojami, simbolis „N“, atitinkama pavojaus nuoroda ir rizikos frazės jiems yra priskiriama pagal šiuos kriterijus:

R 54: Toksiška augmenijai

R 55: Toksiška gyvūnijai

R 56: Toksiška dirvožemio organizmams

R 57: Toksiška bitėms

R 58: Gali sukelti ilgalaikių nepalankių aplinkos pakitimų

Medžiagos ir preparatai, kurie, kaip rodo turimi jų toksiškumo, tvarumo, galimybių kauptis bei prognozuojamo arba stebimo išlikimo ar elgsenos aplinkoje duomenys, gamtos ekosistemų struktūrai ir (arba) funkcionavimui gali sukelti tiesioginį ar ilgalaikį ir (arba) uždelstą pavojų, kitokį, nei nurodyta pirmiau 5.2.1 punkte. Išsamesni kriterijai bus detaliau išaiškinti vėliau.

5.2.2.2. Medžiagos ir preparatai kaip pavojingi aplinkai yra klasifikuojami ir žymimi simboliu „N“ bei atitinkama pavojaus nuoroda ir rizikos frazės jiems priskiriamos pagal šiuos kriterijus:

R 59: Pavojinga ozono sluoksniui

Medžiagos, kurios, kaip rodo turimi jų savybių ir jų prognozuojamo ar stebimo išlikimo ir elgsenos aplinkoje duomenys, gali kelti pavojų statosferos ozono sluoksnio struktūrai ir (arba) funkcionavimui. Tai yra medžiagos, išvardytos Tarybos reglamento (EB) Nr. 3093/94 dėl ozono sluoksnį ardančių medžiagų (OL L 333, 1994 12 22, p. 1) I priede ir jo vėlesniuose pakeitimuose.

6.2. **Medžiagų ir preparatų saugos frazės**

S 1 Laikyti užrakintą

— Taikomumas:

— labai toksiškos, toksiškos bei ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, jei jie parduodami plačiajai visuomenei.

S 2 Saugoti nuo vaikų

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma visoms pavojingoms medžiagoms ir preparatams, parduodamiems plačiajai visuomenei, išskyrus tuos, kurie klasifikuojami kaip pavojingi aplinkai.

S 3 Laikyti vėsioje vietoje

— Taikomumas:

— organiniai peroksidai,

— kitos pavojingos medžiagos ir preparatai, kurių virimo temperatūra ≤ 40 °C,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma organiniams peroksidams, išskyrus atvejus, kai vartojama S 47,

— rekomenduojama kitoms pavojingoms medžiagoms ir preparatams, kurių virimo temperatūra ≤ 40 C.

S 4 Nelaikyti gyvenamosiose patalpose

— Taikomumas:

— labai toksiškos ir toksiškos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai norint papildyti S 13 apsiribojama labai toksiškomis ir toksiškomis medžiagomis ir preparatais; pvz., kai yra pavojaus įkvėpti ir medžiaga ar preparatas turi būti laikomi atokiau nuo gyvenamųjų vietų. Patarimas netrukdo medžiagos ar preparato tinkamai naudoti gyvenamosiose vietose.

S 5 Laikyti užpiltą … (tinkamą skystį nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— savaime užsidegančios kietosios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais, pvz., natris, kalis ar baltasis fosforas.

S 6 Laikyti … (inertines dujas nurodo gamintojas) aplinkoje

— Taikomumas:

— pavojingos medžiagos ir preparatai, kurie turi būti laikomi inertinių dujų atmosferoje,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais, pvz., kai kurie organometaliniai junginiai.

S 7 Pakuotę laikyti sandariai uždarytą

— Taikomumas:

— organiniai peroksidai,

— medžiagos ir preparatai, kurie gali išskirti labai toksiškas, toksiškas, kenksmingas ar ypač degias dujas,

— medžiagos ir preparatai, kuriems sudrėkus išsiskiria ypač degios dujos,

— ypač degios kietosios medžiagos,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma organiniams peroksidams,

— rekomenduojama visoms kitoms pirmiau minėtoms taikymo sritims.

S 8 Pakuotę laikyti sausoje vietoje

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie gali smarkiai reaguoti su vandeniu,

— medžiagos ir preparatai, kurie liesdamiesi su vandeniu išskiria ypač degias dujas,

— medžiagos ir preparatai, kurie liesdamiesi su vandeniu išskiria labai toksiškas ar toksiškas dujas,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama pirmiau minėtomis taikymo sritimis, kai reikia pabrėžti įspėjimus, ypač R 14, R 15 ir R 29.

S 9 Pakuotę laikyti gerai vėdinamoje vietoje

— Taikomumas:

— lakiosios medžiagos ir preparatai, kurie gali išskirti labai toksiškus, toksiškus ar kenksmingus garus,

— ypač degūs ar labai degūs skysčiai ir ypač degios dujos,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama lakiosioms medžiagoms ir preparatams, kurie gali išskirti labai toksiškus, toksiškus ar kenksmingus garus,

— rekomenduojama ypač degiems ar labai degiems skysčiams ar ypač degioms dujoms.

S 12 Nelaikyti sandariai uždarytos pakuotės

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurių išskirtos dujos ar garai gali susprogdinti tarą,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama pirmiau išvardytais atvejais.

S 13 Laikyti atokiau nuo maisto, gėrimų ir gyvulių pašaro

— Taikomumas:

— labai toksiškos, toksiškos ir kenksmingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama, kai tokias medžiagas ir preparatus gali naudoti plačioji visuomenė.

S 14 Laikyti atokiau nuo … (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— organiniai peroksidai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma ir paprastai apsiribojama organiniais peroksidais. Tačiau gali būti naudinga išimtiniais atvejais, kai dėl nesuderinamumo gali kilti tam tikras pavojus.

S 15 Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie gali suirti arba, veikiami šilumos, savaime reaguoti,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais, pvz., monomerai, bet nepriskiriama, jei jau taikomos rizikos frazės R 2, R 3 ir (arba) R 5.

S 16 Laikyti atokiau nuo uždegimo šaltinių. Nerūkyti

— Taikomumas:

— ypač degūs ar labai degūs skysčiai ir ypač degios dujos,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, bet nepriskiriama, jei jau taikomos rizikos frazės R 2, R 3 ir (arba) R 5.

S 17 Laikyti atokiau nuo galinčių degti medžiagų

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie su degiomis medžiagomis gali sudaryti sprogius ar savaime užsiliepsnojančius mišinius,

— Vartojimo kriterijai:

— vartojama specialiais atvejais, pvz.,. pabrėžti R 8 ir R 9.

S 18 Pakuotę naudoti ir atidaryti atsargiai

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, taroje galintys sudaryti viršslėgį,

— medžiagos ir preparatai, kurie gali sudaryti sprogius peroksidus,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama pirmiau minėtais atvejais, kai yra pavojaus pakenkti akims ir (arba) kai medžiagas ir preparatus gali naudoti plačioji visuomenė.

S 20 Naudojant nevalgyti ir negerti

— Taikomumas:

— labai toksiškos, toksiškos ir ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais (pvz., arsenas ir arseno junginiai; fluoracetatai), ypač kai kurią nors iš šių medžiagų gali naudoti plačioji visuomenė.

S 21 Naudojant nerūkyti

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie degdami sudaro toksiškus produktus,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais (pvz., halogeninti junginiai).

S 22 Neįkvėpti dulkių

— Taikomumas:

— visos sveikatai pavojingos kietosios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kuriems priskiriama R 42,

— rekomenduojama pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kurie tiekiami įkvėpiamų dulkių pavidalu ir kurių pavojus sveikatai jų įkvėpus yra nežinomas.

S 23 Neįkvėpti dujų, dūmų, garų, aerozolių (konkrečiai nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— visos skystos ir dujinės sveikatai pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kuriems priskiriama R 42,

— privaloma medžiagoms ir preparatams, skirtiems naudoti purškimo būdu. Papildomai turi būti priskiriama S 38 arba S 51,

— rekomenduojama, kai būtina vartotojo dėmesį atkreipti į priskirtose rizikos frazėse neminimus pavojus, atsirandančius įkvepiant.

S 24 Vengti patekimo ant odos

— Taikomumas:

— visos sveikatai pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 43, išskyrus atvejus, kai taip pat buvo priskirta S 36,

— rekomenduojama, kai būtina atkreipti vartotojo dėmesį į sąlyčio su oda pavojus (pvz., parestezija), neminimus rizikos frazėse, kurios turi būti priskirtos. Tačiau gali būti vartojama tokioms rizikos frazėms pabrėžti.

S 25 Vengti patekimo į akis

— Taikomumas:

— visos sveikatai pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama, kai būtina atkreipti vartotojo dėmesį į patekimo į akis pavojus, neminimus rizikos frazėse, kurios turi būti priskirtos. Tačiau gali būti vartojama tokioms rizikos frazėms pabrėžti,

— rekomenduojama medžiagoms, kurioms priskirta R 34, R 35, R 36 arba R 41 ir kurias gali naudoti plačioji visuomenė.

S 26 Patekus į akis, nedelsiant gerai praplauti vandeniu ir kreiptis į gydytoją

— Taikomumas:

  — ėsdinančios ar dirginančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

  — privalomi ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams, taip pat toms medžiagoms, kurioms jau buvo priskirta R 41,

  — rekomenduojami dirginančioms medžiagoms ir preparatams, kuriems jau buvo priskirta rizikos frazė R 36.

S 27 Nedelsiant nusivilkti visus užterštus drabužius

— Taikomumas:

  — labai toksiškos, toksiškos ar ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

  — privaloma labai toksiškoms medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 27 ir kurias gali naudoti plačioji visuomenė,

  — rekomenduojama labai toksiškoms medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 27 ir kurios naudojamos pramonėje. Tačiau ši saugos frazė neturi būti vartojama, jei buvo priskirta S 36,

  — rekomenduojama toksiškoms medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 24, taip pat ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė.

S 28 Patekus ant odos, nedelsiant gerai nuplauti … (kuo – nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

  — labai toksiškos, toksiškos ar ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

  — privaloma labai toksiškoms medžiagoms ir preparatams,

  — rekomenduojama kitoms pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, ypač kai vanduo nėra pats tinkamiausias plovimo skystis,

  — rekomenduojama ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė.

S 29 Neišleisti į kanalizaciją

— Taikomumas:

  — ypač degūs ir labai degūs su vandeniu nesimaišantys skysčiai,

  — labai toksiškos ir toksiškos medžiagos ir preparatai,

  — aplinkai pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

  — privaloma aplinkai pavojingoms medžiagoms ir preparatams, kuriems priskirtas simbolis „N“ ir kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė, išskyrus atvejus, kai tai yra numatytas naudojimas,

  — rekomenduojama pirmiau minėtoms kitoms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė, išskyrus atvejus, kai tai yra numatytas naudojimas.

S 30 Niekada nemaišyti šios medžiagos su vandeniu

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, smarkiai reaguojantys su vandeniu,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais (pvz., sieros rūgštis) ir gali būti vartojama, jei tinka, kuo aiškesnei informacijai suteikti, R 14 pabrėžti arba kaip R 14 alternatyva.

S 33 Imtis atsargumo priemonių elektrostatinėms

— Taikomumas:

— ypač degios ir labai degios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama drėgmės nesugeriančioms medžiagoms ir preparatams, naudojamiems pramonėje. Iš esmės niekuomet nevartojama medžiagoms ir preparatams, pateiktiems į rinką plačiajai visuomenei naudoti.

S 35 Atliekos ir pakuotė turi būti saugiai pašalintos

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama medžiagoms ir preparatams, kuriems, kad būtų garantuotas tinkamas pašalinimas, reikalingos specialios instrukcijos.

S 36 Dėvėti tinkamus apsauginius drabužius

— Taikomumas:

— organiniai peroksidai,

— labai toksiškos, toksiškos ar kenksmingos medžiagos ir preparatai,

— ėsdinančios medžiagos ir preparatai.

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma labai toksiškoms ir ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams,

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 21 arba R 24,

— privaloma 3 kategorijos kancerogenams, mutagenams ir reprodukavimui toksiškoms medžiagoms, išskyrus atvejus, kai pasireiškia tik įkvepiamos medžiagos ar praparato poveikiai,

— privaloma organiniams peroksidams,

— rekomenduojama toksiškoms medžiagoms ir preparatams, jei nežinoma patekimo per odą LD_{50} vertė, bet medžiaga ar preparatas gali būti toksiški liesdami odą,

— rekomenduojama pramonės naudojamoms medžiagoms ir preparatams, kurie ilgai veikdami gali kenkti sveikatai.

S 37 Mūvėti tinkamas pirštines

— Taikomumas:

— labai toksiškos, toksiškos, kenksmingos ar ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— organiniai peroksidai,

— medžiagos ir preparatai, kurie dirgina odą arba ją liesdami jautrina,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma labai toksiškoms ir ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams,

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 21, R 24 arba R 43,

— privaloma 3 kategorijos kancerogenams, mutagenams ir reprodukavimui toksiškoms medžiagoms, išskyrus atvejus, kai pasireiškia tik įkvepiamos medžiagos ar preparato poveikiai,

— privaloma organiniams peroksidams,

— rekomenduojama toksiškoms medžiagoms ir preparatams, jei nežinoma patekimo per odą LD_{50} vertė, bet medžiaga ar preparatas gali būti kenksmingi liesdami odą,

— rekomenduojama odą dirginančioms medžiagoms ir preparatams.

S 38 Esant nepakankamam vėdinimui, naudoti tinkamas kvėpavimo takų apsaugos priemones

— Taikomumas:

— labai toksiškos ar toksiškos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais, taip pat atvejais, kai labai toksiškos arba toksiškos medžiagos ir preparatai naudojami pramonėje ar žemės ūkyje.

S 39 Naudoti akių (veido) apsaugos priemones

— Taikomumas:

— organiniai peroksidai,

— ėsdinančios medžiagos ir preparatai, įskaitant dirginančias medžiagas, kai yra rizikos labai pakenkti akims,

— labai toksiškos ir toksiškos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 34, R 35 arba R 41,

— privaloma organiniams peroksidams,

— rekomenduojama, kai būtina atkreipti vartotojo dėmesį į pavojus patekti į akis, neminimus rizikos frazėse, kurios turi būti priskirtos,

— paprastai apsiribojama išskirtiniais labai toksiškų ir toksiškų medžiagų ir preparatų naudojimo atvejais, jei yra ištaškymo pavojaus ir oda gali lengvai sugerti medžiagą.

S 40 Šia medžiaga užterštus daiktus ir grindis valyti su … (kuo – nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama tomis pavojingomis medžiagomis ir preparatais, kuriems vanduo nelaikomas tinkama plovimo priemone (pvz., jei būtina sugerti milteliais, ištirpinti tirpikliu ir t. t.), ir atvejais, kai dėl sveikatos ir (arba) saugos yra svarbu etiketėje pateikti įspėjimą.

S 41 Gaisro arba sprogimo atveju neįkvėpti dūmų

— Taikomumas:

— pavojingos medžiagos ir preparatai, kurie degdami išskiria labai toksiškas ar toksiškas dujas,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais.

S 42 Purškiant (fumiguojant) naudoti tinkamas kvėpavimo takų apsaugos priemones (konkrečiai nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, skirti tokiam naudojimui, tačiau jei nesiimama reikiamų atsargumo priemonių, galintys kelti pavojų vartotojo sveikatai ir saugai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais.

S 43 Gaisrui gesinti naudoti … (tiksliai nurodyti gesinimo priemonę. Jeigu vanduo didina riziką, papildomai nurodyti „Nenaudoti vandens“)

— Taikomumas:

— ypač degios, labai degios ir degios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kurie liesdamiesi su vandeniu ar drėgnu oru išskiria ypač degias dujas,

— rekomenduojama ypač degioms, labai degioms ir degioms medžiagoms ir preparatams, ypač kai jie nesimaišo su vandeniu.

S 45 Nelaimingo atsitikimo atveju arba pasijutus blogai nedelsiant kreiptis į gydytoją (jeigu įmanoma, parodyti šią etiketę)

— Taikomumas:

— labai toksiškos medžiagos ir preparatai,

— toksiškos ir ėsdinančios medžiagos ir preparatai,

— medžiagos ir preparatai, kurie įkvėpti jautrina,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams.

S 46 Prarijus nedelsiant kreiptis į gydytoją ir parodyti šią pakuotę arba etiketę

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai, išskyrus labai toksiškus, toksiškus, ėsdinančius ar pavojingus aplinkai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma visoms pirmiau minėtoms pavojingoms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė, išskyrus atvejus, kai nėra priežasties bijoti dėl nurijimo, ypač jei tai atsitiktų vaikams.

S 47 Laikyti ne aukštesnėje negu … °C temperatūroje (nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie esant tam tikrai temperatūrai yra nestabilūs,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais (pvz., kai kurie organiniai peroksidai).

S 48 Laikyti sudrėkintą …(kuo – nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie išdžiūvę gali tapti labai jautrūs kibirkštims, trynimui ar smūgiui,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama specialiais atvejais, pvz., nitroceliuliozės.

S 49 Laikyti tik gamintojo pakuotėje

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, jautrūs kataliziniam irimui,

— Vartojimo kriterijai:

— medžiagoms ir preparatams, jautriems kataliziniam irimui, pvz., kai kurie organiniai peroksidai.

S 50 Nemaišyti su …(nurodo gamintojas)

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kurie gali reaguoti su nurodytu produktu ir išskirti labai toksiškas arba toksiškas dujas,

— organiniai peroksidai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė, kai tai yra geresnė R 31 arba R 32 alternatyva,

— privaloma kai kuriems peroksidams, kurie gali smarkiai reaguoti su greitikliais ar aktyvatoriais.

S 51 Naudoti tik gerai vėdinamose vietose

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, galintys ar turintys gaminti garus, dulkes, aerozolius, dūmus, rūkus ir t. t., kurie įkvėpti kelia pavojų arba kelia gaisro ar sprogimo pavojų,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama, jei netiktų vartoti S 38. Taigi svarbi, kai tokias medžiagas ir preparatus gali naudoti plačioji visuomenė.

S 52 Nepatartina naudoti vidaus darbams, esant didelio ploto paviršiams

— Taikomumas:

— lakios, labai toksiškos, toksiškos ir kenksmingos medžiagos ir jų turintys preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama, kai dėl ilgalaikio šių medžiagų ir preparatų veikimo gali būti pakenkta sveikatai, jei medžiagos garuoja nuo jomis apdoroto didelio ploto paviršiaus namuose ar kitose uždarose vietose, kuriose susirenka žmonių.

S 53 Vengti poveikio – prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas

— Taikomumas:

— kancerogeninės, mutageninės ir (arba) toksiškos reprodukavimui medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta bent viena iš šių R frazių: R 45, R 46, R 49, R 60 arba R 61.

S 56 Šios medžiagos atliekas ir jos pakuotę išvežti į pavojingų atliekų surinkimo vietas

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama visoms pavojingoms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė ir kurie šalinami specialiu būdu.

S 57 Naudoti atitinkamą tarą aplinkos taršai išvengti

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, kuriems buvo priskirtas simbolis „N“,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai apsiribojama medžiagomis ir preparatais, kuriuos vargu ar plačioji visuomenė naudoja.

S 59 Kreiptis į gamintoją (tiekėją) informacijai apie šių medžiagų ar preparatų panaudojimą arba perdirbimą gauti

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma ozono sluoksniui pavojų keliančioms medžiagoms ir preparatams,

— rekomenduojama kitoms medžiagoms ir preparatams, kuriems yra rekomenduojamas regeneravimas (pakartotinis panaudojimas).

S 60 Šios medžiagos atliekos ir jos pakuotė turi būti šalinamos kaip pavojingos atliekos

— Taikomumas:

— visos pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama medžiagoms ir preparatams, kuriuos vargu ar plačioji visuomenė naudoja, ir tiems, kuriems S 35 nepriskirta.

S 61 Vengti patekimo į aplinką. Naudotis specialiomis instrukcijomis (saugos duomenų lapais)

— Taikomumas:

— aplinkai pavojingos medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— paprastai vartojama medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirtas simbolis „N“,

— rekomenduojama visoms pirmiau neįtrauktoms medžiagoms ir preparatams, kurie klasifikuojami kaip pavojingi aplinkai.

S 62 Prarijus neskatinti vėmimo, nedelsiant kreiptis į gydytoją ir parodyti jam šią pakuotę arba etiketę

— Taikomumas:

— medžiagos ir preparatai, klasifikuojami kaip kenksmingi, kuriems pagal 3.2.3 punkto kriterijus priskiriama R 65,

— netaikoma medžiagoms ir preparatams, kurie į rinką pateikiami aerozolių taroje (ar taroje su pritvirtintu purškimo įtaisu), žr. 8 ir 9 punktus.

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, jei jie parduodami plačiajai visuomenei ar ji gali juos naudoti, išskyrus atvejus, kai yra privaloma S 45 arba S 46,

— rekomenduojama pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kai jie naudojami pramonėje, išskyrus atvejus, kai yra privaloma S 45 arba S 46.

S 63 Įkvėpusį ir dėl to blogai pasijutusį nukentėjusįjį išvesti į gryną orą ir jo netrikdyti

— Taikomumas:

— labai toksiškos ir toksiškos medžiagos ir preparatai (dujos, garai, kietosios dalelės, lakūs skysčiai),

— medžiagos ir preparatai, sukeliantys kvėpavimo jautrinimą,

— Vartojimo kriterijai:

— privaloma medžiagoms ir preparatams, kuriems buvo priskirta R 26, R 23 arba R 42 ir kuriuos plačioji visuomenė gali naudoti taip, kad jie gali būti įkvėpti.

S 64 Prarijus praskalauti burną vandeniu (jei nukentėjusysis turi sąmonę)

— Taikomumas:

— ėsdinančios ar dirginančios medžiagos ir preparatai,

— Vartojimo kriterijai:

— rekomenduojama pirmiau minėtoms medžiagoms ir preparatams, kuriuos gali naudoti plačioji visuomenė ir kuriems tinka pirmiau nurodytas apdorojimas.

7.5.2. *Saugos frazių parinkimas*

Galutinai parenkant saugos frazes būtina atsižvelgti į etiketeje nurodytas rizikos frazes ir į numatytą medžiagos ar preparato panaudojimą:

— dažniausiai tinkamiausiam saugos patarimui suformuluoti pakanka ne daugiau kaip keturių S frazių, šiuo atveju IV priedo sąrašo jungtinės frazės laikomos viena fraze,

— jei S frazės susijusios su pašalinimu, turi būti vartojama viena S frazė, išskyrus atvejus, kai yra aišku, kad dėl medžiagos ir jos taros pašalinimo nekyla pavojaus žmonių sveikatai ar aplinkai. Konkrečiai patarimas, kaip saugiai pašalinti, yra svarbus medžiagoms ir preparatams, parduodamiems plačiajai visuomenei,

— kai kurios R frazės tampa nereikalingos, jei kruopščiai parenkamos S frazės, ir atvirkščiai – S frazės, kurios akivaizdžiai atitinka R frazes, etiketėje bus tik tada, kai norima pabrėžti specialų įspėjimą,

— parenkant saugos frazes dėmesys ypač turi būti kreipiamas į numatomas kai kurių medžiagų ir preparatų naudojimo sąlygas, pvz., purškimas ar kiti aerozolių naudojimo būdai. Frazės turi būti parenkamos atsižvelgiant į numatytą naudojimą,

— saugos frazės S 1, S 2 ir S 45 yra privalomos visoms labai toksiškoms, toksiškoms ir ėsdinančioms medžiagoms ir preparatams, parduodamiems plačiajai visuomenei,

— saugos frazės S 2 ir S 46 yra privalomos visoms kitoms plačiajai visuomenei parduodamoms pavojingoms medžiagoms ir preparatams (išskyrus tuos, kurie klasifikuoti kaip pavojingi aplinkai).

Jei frazėse, parinktose griežtai laikantis 6.2 punkto kriterijų, yra daugiažodiškumo ar dviprasmybių arba jeigu konkrečiam produktui (pakuotei) jos yra aiškiai nereikalingos, kai kurių frazių galima nevartoti.

8. SPECIALŪS ATVEJAI: MEDŽIAGOS

8.1. **Kilnojamieji dujų balionai**

Tariama, kad kilnojamųjų dujų balionų ženklinimo reikalavimai yra įvykdyti, jei ženklinimas atitinka 23 straipsnį arba 24 straipsnio 6 dalies b punktą.

Tačiau, taikant išlygas 24 straipsnio 1 ir 2 dalims, dujų balionams, kurių vandens talpa yra mažesnė ar lygi 150 litrų, galima taikyti vieną iš šių alternatyvų:

— etiketės formatas ir matmenys gali būti pagal ISO standarto ISO/DP 7225 „Dujų balionai. Įspėjamosios etiketės“ (1994 leidimas) nurodymus,

— 23 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija gali būti pateikta patvariame informacijos diske ar prie baliono pritvirtintoje etiketėje.

8.2. **Dujų balionai, skirti propanui, butanui ar suskystintoms naftos dujoms (LPG)**

Šios medžiagos yra klasifikuojamos I priede. Nors klasifikuojamos pagal 2 straipsnį, šios medžiagos pavojaus sveikatai nekelia, kai į rinką yra pateikiamos tik kaip deginimui išleidžiamos kuro dujos, laikomos uždaruose pripildomuosiuose balionuose ar vienkartiniuose balionėliuose pagal EN 417.

Šie balionai ar balionėliai turi būti ženklinami atitinkamu simboliu ir R bei S frazėmis apie degumą. Nereikalaujama, kad etiketėje būtų informacija apie poveikį žmonių sveikatai. Tačiau asmuo, atsakingas už metalo pateikimą į rinką, turi direktyvos 27 straipsnyje numatytu būdu pateikti vartotojams visą informaciją, kurią būtų reikėję nurodyti etiketėje. Vartotojams turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad jie galėtų imtis visų sveikatai ir saugai būtinų priemonių, kaip numatyta Direktyvos 91/155/EEB su pakeitimais, padarytais Direktyva 93/112/EEB, 1 straipsnio 3 dalyje.

8.3. **Masyvaus pavidalo metalai**

Šios medžiagos klasifikuojamos I priede arba turi būti klasifikuojamos pagal 6 straipsnį. Tačiau kai kurios iš šių medžiagų, nors ir klasifikuojamos pagal 2 straipsnį, į rinką pateikiamos tokio pavidalo, kad įkvepiamos, ryjamos ar liesdamos odą, nekelia pavojaus žmonių sveikatai arba vandeninei aplinkai. Tokioms medžiagoms etiketės pagal 23 straipsnį nereikia. Tačiau asmuo, atsakingas už metalo pateikimą į rinką, turi direktyvos 27 straipsnyje numatytu būdu pateikti vartotojams visą informaciją, kurią būtų reikėję nurodyti etiketėje.

8.4. **Medžiagos, klasifikuojamos vartojant frazę R 65**

Medžiagas, klasifikuojamas kaip kenksmingas dėl jų keliamo pavojaus įkvepiant, nebūtina ženklinti kaip kenksmingas vartojant frazę R 65, kai jos į rinką pateikiamos aerozolių taroje arba taroje su pritvirtintu purškimo įtaisu.“